



DET GODE LIV I LANDOMRÅDET

OM UDVIKLING AF MOBILE BIBLIOTEKER

Bag udviklingsprojektet "Det gode liv i landområderne" står syv biblioteker, som tror på de mobile biblioteker som en del af fremtidens bibliotek. De repræsenterer syv af 63 landkommuner, som alle har en udfordring i at finde niveauet for offentlige services i landdistrikterne. De mobile biblioteker er oplagte at bruge – hvis de udvikles!

Medvirkende biblioteker: Brønderslev, Esbjerg Kommunes Biblioteker, Ringkøbing-Skjern Biblioteker, Skive Bibliotek, Vordingborg Bibliotekerne og Aabenraa Bibliotekerne samt Dansk Centralbibliotek i Sydslesvig

Gennem de senere år har der været en tendens til centralisering af bibliotekstilbuddene og antallet af bogbusser i kommunerne er dalende. Det synes, projektets deltagere er en skidt udvikling.

Netop nu er der brug for biblioteker på hjul i landdistrikterne. Med udgangspunkt i de ambitiøse nationale digitaliseringsplaner, som kommuner og borgere står overfor, kan bibliotekerne via bogbussen hjælpe til med at rulle disse planer ud i borgernes hverdag. I bogbussen henter borgerne hjælp til mange offentlige services. Vi hjælper også borgerne med at blive selvhjulpne på nettet. Bogbussen er et mødested i de områder, hvor der ikke er et forsamlingshus eller et kulturhus. Og bogbussen kan rekvireres til at deltage i events sammen med andre partnere eller i særlige aktiviteter sammen med foreninger og institutioner. Bogbussen indgår også i særlige forløb i forhold til børn: I lægestuer, i børnehaver og i skolerne.

Biblioteksmedarbejderne savner ikke yderligere opgaver, men de ser gerne en udvikling i relation til borgernes ønsker og behov. Specielt over for borgerne i landdistrikterne har det mobile bibliotekstilbud mange fordele. Det er et fleks-

belt tilbud, som kan flytte efter den enkelte og den enkelte gruppes ønsker og behov.

Dette udviklingsprojekt viser, at bibliotekerne er i stand til at forny og målrette services ved at være udadvendte og i dialog med nye målgrupper i landdistrikterne. Det handler om at udvikle det mobile bibliotek med andre funktioner end blot en traditionel materialesamling, der lånes ud af.

Bogbussen og dens medarbejdere kan noget, som ingen andre offentlige servicetilbud kan: Skabe *fællesskab, nærhed, samvær og sammenhold*. Værdier, som interviewede borgere har fremhævet i projektforløbet.

Projektet vækker opsigt også hos landspolitikere

En delegation fra de syv biblioteker har som noget helt særligt fået *udvidet* foretræde for Udvalget for Landdistrikter og Øer.

Også folketingspolitikere har været oprigtigt interesserede i både metoder og resultater. De har tillige undervejs i processen spurgt ind til, hvordan de gode budskaber nu kan blive formidlet til de kommuner, der ikke har været med i ud-

ÅDERNE ER



viklingsforløbet, og de har lovet, at de vil medvirke til at sprede idéerne og erfaringerne. Til gengæld kan de ikke på stående fod love, at der ville komme stabile netforbindelser i alle landdistrikter. Noget som alle syv deltagende kommuner efterlyser.

Støtte samvær, fællesskaber og nærvær

Vi skal bringe bibliotekerne i spil på nye måder og på nye steder. I landdistrikterne er de mobile biblioteker fantastiske til at rulle alle de offentlige services ud. Samtidig kan medarbejdere i de mobile biblioteker understøtte samvær, fællesskaber og nærvær – især hvis vi udvikler os selv og indgår i tætte samarbejder og relationer med borgerne, der hvor de er, lyder konklusionen.

Bibliotekar *Eva Thomsen*, Vordingborg Bibliotekerne, udtrykker det sådan her:

"- vi har øget vores fokus og deltaget i nye ting, som vi ellers ikke har deltaget i tidligere og fået øget synlighed, også på ikke-brugerne. En styrkelse af at turde lidt mere og være mere modige!"

Hanne Marie Knudsen,
konsulentfirmaet Knudsen Syd
Foto: Peter Birk



I Esbjerg har bogbussens medarbejdere f.eks. tilbudt af vise film på bussens storskærm i forbindelse med bookinger. Et tilbud, som også kan udvikle sig til en form for børnefilmklub

Om projekt "Det gode liv i landområderne"

Kulturstyrelsen har støttet projektet i perioden 2010-2012 med i alt 1,2 millioner kr. fra Udviklingspuljen. Kommunerne har bidraget med et tilsvarende beløb. Det har betydet, at bibliotekerne har kunnet frigøre ca. fem timer om ugen til at arbejde med projektet. Men det har vist sig, at bibliotekerne har brugt meget mere tid på det i takt med det øgede fokus. Endvidere har Edvard Pedersens Biblioteksfond støttet med midler til projektets deltagere i den internationale Mobile Library Festival i Turku, Finland, 2011, og muliggjort deltagelsen for 4 internationale oplægsholdere og bogbuschauffører på den netop afviklede evalueringskonference, 28. januar 2013.

Fotograf *Peter Birk* (tidligere stadsbibliotekar i Silkeborg) har fotograferet udviklingsarbejdet i de mobile biblioteker i de deltagende kommuner. Birks billeder indgår i en ny publikation, *Det gode liv i landområderne – udvikling af mobile biblioteker*, udarbejdet af Hanne Marie Knudsen, Knudsen Syd. Bogen kan rekvireres ved henvendelse til Brønderslev Bibliotek så længe lager haves.

Læs mere om nogle af resultaterne fra projektets 8 temaer på næste side >>

▣ **Kompetenceudvikling**

Vi har gennemført et uddannelsesseminar for chauffører og andre bogbusdedikerede om de nye roller og funktioner i bogbusarbejdet. Vi skal lære at sælge os selv og bogbussen, og vi skal bruge os selv og vores egne individuelle kompetencer og kontakter, når vi skal skaffe os viden om lokalområderne.

▣ **Idéudvikling og innovation**

Når bogbussen skal udvikle nye tilbud er det vigtigt, at vi skaber win-win situationer for både borgere og biblioteket. Vi bør bevæge os på 'kanten' af vores faglighed – og tænke nyt. Tænk også på tværs i kommunen, f.eks. sammen med de ansatte på kommunens ældreinstitutioner.

▣ **It læring og hjælp til selvhjælp**

Se bogbussen som en ressource i fremtidens digitale læring. Den digitale bogbus eller bogbil kan i princippet køre helt ind på gårdspladsen hos den lille håndværker eller mindre virksomhed. De digitale services er også helt oplagte at booke.

" – det er svært at se, hvordan vi skal kunne leve op til biblioteksloven og betjene alle borgere i vores kommune – uden en bogbus eller et andet mobilt tilbud!" (Projektleder og bibliotekschef *Bente Kristoffersen*, Brønderslev Bibliotek).

▣ **Booking on demand**

Nye bookingtyper er afprøvet. Fra institutionsbookinger med faste intervaller til mere eventprægede bookinger i forbindelse med fællesspisninger, høstfester og byfester. Et godt råd er: Diskuter internt på biblioteket om køreplanen holder og afprøv bookinger til udvalgte målgrupper.

▣ **Ildsjæle og partnerskaber**

Biblioteker har taget kontakt til frivillige og nye samarbejdspartnere for udvikling af fælles projekter. Blandt resultaterne er øget fundraising, flere kulturelle foredrag og arrangementer samt it undervisningsforløb på virksomheder. Vi har lært, at partnerskaber indgås bedst ved personlige henvendelser, og at det er vigtigt at inddrage samarbejdspartnerne tidligt i forløbet. Sats på it læring.

▣ **Det begynder med børnene**

Børnene på landet er ikke så mobile. De mobile biblioteker er svaret, for de kan skabe læring og kulturelle oplevelser i landdistrikterne. Så sæt fokus på børns sproglige udvikling. Biblioteket skal komme til børnene. Udvikl koncepter – udnyt ressourcerne.

▣ **Udvalgte målgrupper**

Nye målgrupper er afprøvet: Unge rekrutter på en kaserne, voksne jagtinteresserede mænd og unge på efterskole. Vi opnår gode resultater, når vi udvælger en målgruppe og arbejder i dybden. Og så sætter vi det bedste hold fra biblioteket og gør biblioteket kendt i nye sammenhænge.

▣ **Facilitatorrollen**

Som biblioteksmedarbejder har vi en rolle at spille som facilitator af processer og udviklingsprojekter i lokalområderne. Tænk samarbejder på tværs og find lokale ambassadører.

"Vi skal satse på det udadvendte samarbejde – og biblioteksmedarbejderne skal måske i endnu højere grad være aktive i forhold til at skabe kontakterne. Som politikere har vi meget brug for, at kulturtilbudene bruges - og at vi kan bevise og synliggøre det!" (Kulturudvalgsformand *Poul Erik Christensen*, Skive Kommune)



Fusionen

År 2012 har på IVA på alle måder stået i fusionens tegn. Siden 2009 har IVA (Det Informationsvidenskabelige Akademi, tidligere Danmarks Biblioteksskole) opdyrket et stadig tættere samarbejde med Københavns Universitet (KU). Ydermere blev det allerede i 2010 besluttet, at IVAs afdeling i København fra 2015-16 skulle flytte til KUs Campus Syd (KUA). Det lå dermed lige for at tage den fulde konsekvens af denne udvikling, da IVA efter regeringsskiftet i efteråret 2011 blev flyttet fra Kulturministeriet til Uddannelsesministeriet. Kort efter ressortflytningen indledtes derfor drøftelser med Københavns Universitet om fusion. Dette har ført til, at IVA indfusioneres i Københavns Universitet pr. 1. april 2013.

Der er naturligvis mange ting, der skal overvejes i forbindelse med at lade en vel-etableret og selvstændig institution som IVA indfusionere i KU. Samlet har vi på IVA vurderet, at IVA vil stå bedre som forsknings- og uddannelsesinstitution inden for *informationsvidenskab og kulturformidling* i regi af KU fremfor at være soloinstitution under Uddannelsesministeriet, og at dette faktisk giver den bedste fremtidssikring af faget.

IVA indfusioneres som institut/school på Det Humanistiske Fakultet under gode vilkår. Uddannelserne som bac.scient. bibl., bibliotekar DB og cand.scient.bibl. fortsætter, ligesom det nye institut fortsat består af en afdeling i Aalborg såvel som en afdeling i København. Uddannelserne indplaceres på det såkaldt "høje humaniora taxameter", hvilket også lover godt for uddannelsernes og fagets fremtid. Både KU og IVA lægger desuden afgørende vægt på, at den nære relation til biblioteksområdet fastholdes og fortsat udvikles.

Uddannelsesområdet og søgningen

Søgningen af studerende udviste ligesom i 2010 og 2011 en god vækst med en frem-